

ЕКОЛОГО - ЛАНДШАФТНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглядаються особливості лісокористування в Івано-Франківській області. Пропонується використання ландшафтного підходу. Основна увага акцентується на можливостях використання корисних функцій гірських лісів.

Ключові слова: лісокористування, ландшафт, лісові ресурси, комплекс.

Вступ. Останніми роками область потерпає від ряду екологічних криз таких як повені, зсуви, обвали та ряд інших. Однією із причин наявності таких явищ в області є надмірне та нераціональне використання лісових ресурсів. Для забезпечення сприятливої екологічної ситуації не тільки в області, а й в цілому Карпатському регіоні, велику роль відіграє ефективне ведення лісового господарства, особливо в гірських умовах Івано-Франківщини. Лісові ресурси є об'єктом вивчення багатьох суміжних наук, проте вирішальне значення у їх вивченні належить географії та біології. Кожна із цих наук досліджує лісові ресурси своїми методами. В даній роботі буде виявлена роль географічних досліджень на предмет вивчення лісових ресурсів.

Аналіз попередніх досліджень. Питанням вивчення лісових ресурсів Івано-Франківської області, в тому числі і її гірської частини почали займатися давно. Вивченням деяких загальних питань лісового господарства досліджуваної території займалися С.А. Генсірук, А.Г. Солдатов, П.І. Молотков, С.М. Стойко та ряд інших. Вивчення ландшафтної структури було висвітлено К.І. Геренчуком, Г.П. Міллером, О.М. Федірком. Пізніше даним питанням займався А.В. Мельник. Проте майже немає праць, де б використовувався ландшафтний підхід, щодо використання лісових ресурсів.

Постановка проблеми. Основним завданням даної публікації є розгляд особливостей лісокористування Івано-Франківської області з акцентуванням уваги на використанні корисних функцій гірських лісів та обґрунтування доцільності використання еколого-географічного та ландшафтного підходів при вивченні питань комплексного використання лісових ресурсів. Особливістю є також те, що значна частина лісових ресурсів Івано-Франківської області належить до об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), і досить часто лісові ресурси залишаються поза увагою дослідників.

Виклад основних результатів дослідження. На сучасному етапі принципи ландшафтних досліджень все більш інтенсивно використовуються при організації

природокористування на різних територіях. Якщо раніше ставилось за мету перетворення природи, то на зміну їй приходить принцип пристосування до природних умов, положення в рельєфі і стикування різних його елементів (Міллер, 1996). Це досягається в першу чергу за рахунок оптимального розміщення і співвідношення різних типів угідь (ріллі, лук, пасовищ та лісів) з переведенням значних площ ріллі на ерозійно-небезпечних схилах під заліснення і залуження. Ландшафтні принципи все частіше починають застосовуватися і в лісовому господарстві.

Івано-Франківщина – це унікальний край, яким цікавляться широкі верстви населення України та багатьох зарубіжних країн. Мальовничі ландшафти, цілющі джерела, давня і цікава історія краю у цьому регіоні є привабливими для значної кількості туристів та рекреантів. Територія області характеризується середньовисотним і низькогірним рельєфом, невисокими зручними перевалами, теплим м'яким вологим помірно-континентальним кліматом, чітко вираженою вертикальною поясністю, а також багата на різноманітні природні ресурси має можливість конкурувати з кращими рекреаційними комплексами Європи. Вигідне географічне розташування регіону створює сприятливі умови для включення Івано-Франківщини в міжнародну систему туризму та рекреації. Винятково важлива роль належить лісовим ресурсам, які вивчені ще недостатньо.

У природно-ресурсному потенціалі області одне із центральних місць посідають лісові ресурси. Ліси на території області розміщені нерівномірно і знаходяться в основному в гірській частині (73% лісів області належить до гірських). При цьому лісистість коливається від 5,5% (Снятинський район) до 68,2% (Долинський район). На рівнині та в передгір'ях Карпат до 500 м н.р.м.) переважають дубові та дубово-грабові ліси з участю бука, явора, горобини, береста тощо. Ліси області — складова частина лісового фонду Карпатського регіону, що є найбільшою сировинною базою України. Тут зосереджено близько 50% запасу стиглих і перестиглих насаджень держави. Землі лісового фонду Івано-Франківщини займають 626,0 тис. га, або 45,7% від загальної площі області (при середньому показнику по Україні — 15,6%). Західна, південно-східна та південна частина області вкрита лісами (Долинський, Рожнятівський, Богородчанський, Надвірнянський, Косівський, Верховинський райони). У північній частині (Рогатинський район) спостерігаються два великих лісових ареали, на схід у центрі ліси відсутні. Однак це не зменшує роль та значення лісового господарства області. Частка обсягів продукції лісозаготівель становить 82,3%. Найбільшими показниками характеризуються (частка лісозаготівель – 84,2%), Долинський, Надвірнянський райони (82,7%) та Болехівська міськрада (90,3%) [2].

Оцінити використання лісових ресурсів певної території можна лише через оцінку природних комплексів, які входять до її складу. За об'єкт оцінки я вибрала висотну місцевість. Будучи головними виразниками висотної диференціації гір, висотні місцевості відображають їх основні структурні особливості, а через них – історію становлення гірських ландшафтів. Крім того висотна місцевість найкраще

узгоджується з лісотипологічними і геоботанічними одиницями відповідного рангу (Міллер, 1963). Природні комплекси гірського типу відзначаються не тільки збільшеними абсолютними висотами і зростанням амплітуд відносних висот, але й великою висотною диференціацією компонентів — різноманітністю геологічної будови і рельєфу, ґрунтів і кліматичних умов, рослинності і тваринного світу, а отже й значно більшою, порівняно з рівнинними ландшафтами, складністю морфологічної структури. Слід також мати на увазі велику динамічність процесів у гірських природних комплексах, яка зумовлена багатьма причинами: збільшеними сумами атмосферних опадів та їх інтенсивністю, сильнішими вітрами, поширенням крутих схилів, що сприяє зростанню швидкості стикання атмосферних і річкових вод, та їх руйнівної сили [3].

Але при всій складності і різноманітності будови гірських природних комплексів їх все ж таки можна об'єднати в певні групи і види, по-перше, для певної систематизації цієї різноманітності, по-друге, для полегшення характеристик описуваних природних комплексів. Природні комплекси слід систематизувати за найбільш стійкими і суттєвими ознаками, якими є перш за все рельєф і геологічна будова території. З цієї точки зору природні комплекси Івано-Франківських Карпат можна поділити на такі три групи: річкових долин, низькогірних хребтів, середньогірних хребтів.

Природні комплекси *гірських долин* представлені двома видами:

Вузькі поперечні долини, які прорізують гірські хребти поперек їх простягання. Це долини рік Свічі з Мізункою, Лімниці з Чечвою, Лукви, Бистриць Солотвинської та Надвірнянської, Пруту з Прутцем Яблунівським і Прутцем Чемеґівським, Лючкою, Пістинкою, Рибницею і Черемошем. Для цих долин характерне чергування вузьких відтинків з розширеними частинами долини. На вузьких ділянках заплави річок кам'янисті, в руслах часто трапляються пороги і перекати, низькі надзаплавні тераси пролягають вузькими смужками, на яких ледве вміщується дорога. Середні і високі тераси тут практично відсутні і до ріпки близько підступають круті схили гірських хребтів. На розширених ділянках долин заплави стають ширшими, русла не мають порогів: ширшають і надзаплавні тераси низького рівня, з'являються фрагменти середніх і високих терас. На цих ділянках долин є умови не лише для створення доріг, але й для сільської, а місцями навіть міської забудови (Ворохта, Яремча). Поперечні долини як правило досить добре освоєні, по них прокладені шосейні дороги і залізниці, є чимало дрібних і великих поселень. Все це привело до значної зміни природної рослинності, яку тут замінили городи та пасовиська, ліси майже знищені і часто мають вигляд чагарникових заростей.

Природні комплекси розширених лійкоподібних ділянок поперечних долин у місцях їх виходу на передгір'я. Такі долини утворилися при злитті Свічі з Мізункою біля смт. Вигода, на Лімниці біля смт. Перегінське, на Бистриці Солотвинській біля смт. Солотвин, на Бистриці Надвірнянській біля м. Надвірна, на Пруті між м. Яремча та смт. Ділятин. На цих лійкоподібних улоговинах річкових долин є

широкі заплави і низькі надзаплавні тераси, добре розвинуті надзаплавні тераси середнього ярусу та фрагменти терас високого ярусу. Лійкоподібні улоговини добре освоєні в господарському відношенні, зосереджено досить багато населених пунктів, поширені орні землі, а ліси цілком знищені і трапляються лише на високих терасах і схилах хребтів.

Природні комплекси *низькогірних* хребтів. Низькогірні хребти відзначаються такими спільними рисами: а) невеликі абсолютні висоти, які в середньому досягають 700—800 м (максимальна висота до 1000 м) над рівнем моря; б) наявність на цих хребтах лише одного кліматичного і ґрунтового-рослинного поясу; в) досить висока в цілому господарська освоєність цих хребтів.

Природні комплекси *верховинського низькогір'я* приурочені до древніх поздовжніх долин, які відділяють Зовнішні Горгани від Внутрішніх (Вододільних) Горган, Чорногори та Гринявських гір. Ці поздовжні долини утворилися в місцях поширення м'яких флішових порід менілітової світи і тепер мало подібні до справжніх долин, оскільки їх прадавні (міоцен-пліоценові) тераси так глибоко почленовані молодшими долинами, що утворилися низькогірні хребти з м'якими схилами, вкритими ялиновими і буковими лісами. Верховинські хребти мають опуклі вершини, виразно одного рівня, що добре помітно, коли їх оглядати з високих вершин прилеглих середньогірних хребтів. Положисті схили верховинського низькогір'я досить добре освоєні, тут є багато сіл, населення яких працює у лісовій промисловості і займається тваринництвом. Давнє заселення спричинилося до інтенсивних вирубок лісів і створення на їх місці післялісових лук-царинок.

Природні комплекси *Покутського низькогір'я* представлені складчастими хребтами у вигляді більш-менш правильних антикліналей і міжгірських долин — у вигляді синкліналей. Внаслідок такої будови гірські хребти, як правило, мають широкі гребні і відносно положисті схили майже симетричної форми; міжгірні долини теж широкі, отже гірські комплекси цього типу легкодоступні і зручні для заселення. Колись ці хребти були вкриті переважно дубово-буковими лісами з незначною домішкою ялиці, але протягом довгої історії заселення гір, ліси сильно винищені і замінені пасовищами та орними землями, які займають зараз понад половину площі. У ґрунтовому покриві переважають дерново-буроземні ґрунти в долинах і бурі гірсько-лісові на схилах хребтів.

Таку природу мають передусім Покутські Карпати, які являють собою складки Внутрішньої зони Передкарпатського прогину, виведені на денну поверхню зі знищеним малопотужним покривом палеогенових відкладів. П'ять великих антикліналей (Кам'янистий, Карматура, Брусний, Писаний Камінь і Городня-Ротило) утворюють систему паралельних хребтів, які простяглися у карпатському напрямку. У широких синклінальних долинах розміщені великі села і селища: Брустури, Березів, Космач, Шешори, Яблунів, Яворів та десятки дрібніших поселень.

Природні комплекси *структурних низькогір'їв Майданського, Битківсько-Гвіздського і Слобода-Рунгурського* теж утворені, витиснутими на денну поверхню,

складками Внутрішньої зони прогину, але на відміну від Покутських Карпат, вони мають складнішу будову. Схили цих низькогір'їв більш асиметричні, вершини гостріші, тому й залісненість їх більша, а заселеність менша. Пояснюється така відміна тим, що складки, з яких побудовані ці низькогір'я, більш інтенсивно зім'яті і насунуті одна на одну що й зумовило більшу складність їх поверхні, утворення низки коротких хребтів і гряд.

Природні комплекси *Скибового низькогір'я* виявлені різко асиметричними хребтами, які досить густо порізані поперечними долинами на короткі відтинки. Складені ці хребти верхньокрейдовим і палеогеновим флішем, в якому є багато прошарків масивних пісковиків, що виходять на денну поверхню і утворюють багато кам'яних брил, а нерідко й мальовничі скелі. Гребні цих хребтів вузькі, часто кам'янисті, але вкриті лісом. Долини між хребтами вузькі, ніби стиснуті і мало зручні для заселення. Ліси, якими вкриті хребти, були в минулому дубово-буковими з домішкою ялиці та сосняками на скельних виходах і кам'яних розсипах. Тепер — це переважно ялинові ліси — наслідок невеликого лісопоновлення після хижацьких рубок часів панської Польщі. Проте лісистість описуваних природних комплексів досить велика і досягає 65% площі гір.

Цей вид низькогірних складчасто-покривного типу можна назвати береговими горганями, тому що вони утворюють край (берег) Карпат простягаються неширокою (10—20 км) смугою від Мізунка на заході до Лючки на сході.

Природні комплекси *середньогірного типу* характеризуються зростанням абсолютних висот хребтів (1000—2000 м) і збільшенням амплітуд відносних висот (до 1000 м). Середньовисотні гори мають складнішу морфологічну будову ландшафтів: 2—3 рослинних пояси, а іноді й більше, особливо коли в них є реліктові природні комплекси, наприклад давньольодовикові середньовисотні гори, як правило, більш різноманітні за своєю геолого-тектонічною будовою, що теж накладає відбиток на будову природних комплексів середньогірного типу.

Природні комплекси *Скибового середньогір'я* (Зовнішніх Горган). Це хребти з виразно асиметричними схилами, вузькогребневими вершинами, переважно вкритими кам'яними осипами, на яких часто виростають чагарникові зарості з сосни гірської, рододендрона, вільхи зеленої. Кам'яні осипи слід вважати як реліктовими слідами льодовикового періоду, коли морозне вивітрювання було особливо інтенсивним. Отже, в природних комплексах цього виду найвищий природний комплекс представлений кам'янистими осипищами з заростями криволісся. Певне місце тут займають природні комплекси полонин переважно на дрібноритмічному, аргіліто-пісковиковому фліші з покривом гірсько-лучно-буроземних ґрунтів.

Нижче від поясу кам'яних осипищ та полонин лежить неширокий пояс ялинових лісів. У цьому поясі збереглися подекуди урочища кедрових ялиників з кедрової сосни (*Pinus cembra*) і ялини (*Picea alba*) на бідніших кам'янистих ґрунтах.

Ще нижчий пояс представлений ялиново-буково-ялицевими лісами, які в процесі лісогосподарської діяльності були замінені чистими ялиновими. Вони

виявились нестійкими проти вітровалів і тому тепер замість них запроваджують змішані насадження, близькі до природних деревостанів. В утворенні цього поясу разом з кліматичними умовами велику роль відіграє збільшення потужності дрібноземистого шару продуктів вивітрювання дрібноритмічного флішу, на яких утворилися під змішаним лісовим покривом бурі гірсько-лісові та буроземно-підзолисті ґрунти. Проте і в цьому ярусі в багатьох смугах виходів ямненських масивних пісковиків, що утворюють крупнобрилові осипи, виростають ліси з сосни звичайної з домішкою бука та ялиці.

У цілому цей вид середньогірних природних ландшафтів справляє враження малоосвоєного внаслідок чи не найбільшої в Українських Карпатах кількості лісів, які тут займають майже 70% усєї площі, і малої численності поселень у поздовжніх міжгірських долинах, що пояснюється їх незначною шириною і відсутністю зручних місць (терас) для забудови.

Слід також мати на увазі ще одну рису природного режиму цього виду ландшафтів, а саме: часті дуже високі паводки і сильні вітри в міжгірських долинах, які часто мають катастрофічний характер. Цей вид природних комплексів типовий для Зовнішніх Горган.

Природні комплекси середньогір'я Внутрішніх Горган, або Привододільних Горган. Характерними рисами природи цього виду середньогір'я є такі: більша опуклість гребенів гірських хребтів і в зв'язку з цим більший розвиток субальпійських лук-полонин; складніші обриси хребтів і різноманітність їх простягання, з частими розгалуженнями, вигинами тощо; поширення не тільки кам'яних осипищ на вершинах і схилах хребтів, але й наявність поодиноких більш складних реліктових льодовикових форм типу карів.

Ці особливості в орографії і морфологічній структурі пояснюються, по-перше, різницею у стратиграфії і тектонічному стилі цієї частини Карпат, яку геологи раніше відносили до так званої Сілезької зони, а тепер до Скибової, розглядаючи її як окрему, Верховинську, прогнуту частину останньої. По-друге, особливості в орографії цієї частини Карпат зумовлені її вододільним положенням і посиленою боротьбою за вододіл між притоками Тиси з півдня і притоками Дністра з півночі.

Структура ландшафтів Привододільних Горган має такі характерні риси:

а) верхній пояс з опуклими схилами можна назвати полонинським, оскільки в ньому полонини абсолютно переважають над кам'яними осипами; тут подекуди трапляються кароподібні форми, що свідчить про більший вплив льодовикової епохи на цей вид гірських хребтів;

б) середній пояс виявлений переважно спадистими схилами з добре розвинутим шаром суглинисто-щебенистої кори вивітрювання, на яких виростають ялинові ліси на бурих гірських лісових опідзолених ґрунтах;

в) нижній ярус — це переважно крутосхили, вкриті в минулому мішаними ялиново-буково-ялицевими лісами, а пізніше значною мірою замінені в процесі нераціонального приватно-капіталістичного господарювання ялиновими

монокультурами. Характерними урочищами цього поясу є численні звори, тобто вузькі і глибокі, прямолінійні ерозійні яро подібні полонини, по яких у погожі дні течуть дзюркотливі струмочки, а під час злив — руйнівні селі. Нагадаємо, що звори поширені також і в Зовнішніх Горганах, хоча може не в такій кількості як у Привододільних.

Природні комплекси Чорногірського Середньогір'я, Черногора — це не тільки найвищий гірський масив Українських Карпат, але й найскладніший за своєю морфологічною будовою гірський ландшафт України. Тут добре виявлені чотири ландшафтних пояси: нижній — крутосхилловий, з мішаними ялиново-буково-ялицевими лісами; середній — пологосхилловий, вкритий ялиновими лісами; верхній — вершинний полого-схилловий, полонинський і четвертий — реліктовий льодовиковий, скелястий з чагарниковою рослинністю. Реліктовий льодовиковий ярус не піднімається над полонинським, а вривається в нього, на висотах 1500—1800 м над р. м., особливо там, де виступають голови пластів насувів Чорногірської зони; він також опускається в лісові яруси у вигляді моренних валів. Коли ж згадати ще й про тераси в головних долинах, які оточують цей гірський масив Тиси і Пруту, то можна уявити всю складність ландшафтної структури Черногори.

У ландшафтній структурі Чорногірського масиву привертають увагу дві обставини: по-перше, найбільші в Карпатах площі полонинського поясу, що пов'язано з особливостями тектонічної будови Чорногірської зони; по друге, тут є виразно оформлений реліктовий давньольодовикового ярусу. В описаних раніше Горганських середньогір'ях мають місце лише початкові форми проявів зледеніння — кам'яні осипи і нечисленні більш складних реліктових льодовикових форм типу карів.

Ці особливості в орографії і морфологічній структурі пояснюються, по-перше, різницею у стратиграфії і тектонічному стилі цієї частини Карпат, яку геологи раніше відносили до так званої Сілезької зони, а тепер до Скибової, розглядаючи її як окрему, Верховинську, прогнуту частину останньої. По-друге, особливості в орографії цієї частини Карпат зумовлені її вододільним положенням і посиленою боротьбою за вододіл між притоками Тиси з півдня і притоками Дністра з півночі.

Структура ландшафтів Привододільних Горган має такі характерні риси:

а) верхній пояс з опуклими схилами можна назвати полонинським, оскільки в ньому полонини абсолютно переважають над кам'яними осипами; тут подекуди трапляються кароподібні форми, що свідчить про більший вплив льодовикової епохи на цей вид гірських хребтів;

б) середній пояс виявлений переважно спадистими схилами з добре розвинутим шаром суглинисто-щебенистої кори вивітрювання, на яких виростають ялинові ліси на бурих гірських лісових опідзолених ґрунтах;

в) нижній ярус — це переважно крутосхили, вкриті в минулому мішаними ялиново-буково-ялицевими лісами, а пізніше значною мірою замінені в процесі нераціонального приватно-капіталістичного господарювання ялиновими

монокультурами. Характерними урочищами цього поясу є численні звори, тобто вузькі і глибокі, прямолінійні ерозійні ярноподібні полонини, по яких у погожі дні течуть дзюркотливі струмочки, а під час злив — руйнівні селі. Нагадаємо, що звори поширені також і в Зовнішніх Горганах, хоча може не в такій кількості як у привододільних [5].

Природні комплекси Чорногірського Середньогір'я, Чорногора — це не тільки найвищий гірський масив Українських Карпат, але й найскладніший за своєю морфологічною будовою гірський ландшафт України. Тут добре виявлені чотири ландшафтних пояси: нижній — крутосхилловий, з мішаними ялиново-буково-ялищевими лісами; середній — пологосхилловий, вкритий ялиновими лісами; верхній — вершинний полого-схилловий, полонинський і четвертий — реліктовий льодовиковий, скелястий з чагарниковою рослинністю. Реліктовий льодовиковий ярус не піднімається над полонинським, а врізується в нього, на висотах 1500—1800 м над р. м., особливо там, де виступають голови пластів насувів Чорногірської зони; він також опускається в лісові яруси у вигляді моренних валів. Коли ж згадати ще й про тераси в головних долинах, які оточують цей гірський масив Тиси і Пруту, то можна уявити всю складність ландшафтної структури Чорногори.

У ландшафтній структурі Чорногірського масиву привертають увагу дві обставини: по-перше, найбільші в Карпатах площі полонинського поясу, що пов'язано з особливостями тектонічної будови Чорногірської зони; по друге, тут є виразно оформлений реліктовий давньольодовикового ярусу. В описаних раніше Горганських середньогір'ях мають місце лише початкові форми проявів зледеніння — кам'яні осипи і нечисленні кари, що зумовлено абсолютними висотами масиву, які сприяли утворенню справжніх, хоча й невеликих льодовиків.

Природні комплекси Чивчинського Середньогір'я характерні для Мармароської зони кристалічних порід. Цей ландшафт також відзначається великою складністю і подрібненістю природних комплексів. Його складність виявляється, по-перше, в тому, що тут полонинський пояс виступає окремими фрагментами, хоча їх і небагато, по-друге, в Чивчинах мабуть найгустіша в Українських Карпатах сітка потічків, які розчленовують схили хребтів на безліч окремих ділянок (урочищ); по-третє, на Чивчинах є значна кількість реліктових льодовикових форм, які теж сприяють розчленуванню поверхні. Нарешті, тут, як ніде більше в Карпатах, трапляються скелясті піки і ребра з твердих кристалічних порід, які піднімаються над поверхнею лісу [4].

Цікавою особливістю використання лісових ресурсів Івано-Франківщини є те, що значна їх частина належить до об'єктів ПЗФ. Природо-заповідний фонд складає 13,4% адміністративної площі області (або 22% площі лісового фонду) і є одним з найвищих на Україні (456 об'єктів, з них 30 загальнодержавного значення) загальною площею майже 190 тис. га. Високий відсоток заповідності лісів у гірській частині області — Надвірнянському й Верховинському районах (за рахунок Карпатського національного природного парку та Чивчино-Гринявського ландшафтного заказника місцевого значення), у Косівському (за рахунок

національного природного парку «Гуцульщина», урівнинній частині — у Галицькому (за рахунок Галицького регіонального ландшафтного парку), Тлумацькому та Городенківському (за рахунок Дністровського регіонального ландшафтного парку), Долинському (за рахунок лісових заказників «Льма», «Марино») районах. Тому всі лісівничі заходи повисовувати статус природоохоронних територій, а також їхнє функціональне зонування. Проте, незважаючи на наявність територій з охоронним режимом лісові ресурси даної території слід використовувати та не забувати про такі поняття як екологічна культура та раціональність [1].

Висновки. На основі вищесказаного можна зробити наступні висновки. Лісові ресурси Івано-Франківської області є важливою складовою природно-ресурсного потенціалу України. Вони мають обмежене значення як джерело деревини, харчових і кормових ресурсів. Проте завдяки своїм природно-захисним функціям ліси стали значним чинником екологічної безпеки. Нераціональне використання лісових ресурсів області призвело до погіршення екологічної ситуації. Почастішали шкідливі стихійні явища в природі – повені, ерозія ґрунтів, зсуви, селі, також спостерігається суттєва зміна клімату. На мою думку однією з причин є зменшення лісистості. Перспективним залишається рекреаційне використання лісових ресурсів області, яке підсилюється багатим ПЗФ Івано-Франківщини. Використання водоохоронної ролі лісових ресурсів дасть змогу попереджувати негативні стихійні лиха. При вивченні питань комплексного використання лісових ресурсів Івано-Франківщини слід використовувати ландшафтний підхід. При використанні лісових ресурсів області слід враховувати можливості експлуатації корисних функцій гірських масивів, статус природоохоронних територій та їхнє функціональне зонування.

Рецензент - доктор географічних наук, професор П. Г. Шищенко

Література:

1. Довкілля Івано-Франківської області. Статистичний збірник. м.Івано-Франківськ, 2003.-153с. (рукопис).
2. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994р.
3. *Міллер Г.П.* Польове ландшафтне знімання гірських територій. – К., 1996.- 167с.
4. *Приходько М.М.* Природно-заповідні території та об'єкти Івано-Франківщини.- Івано-Франківськ, 2000.- 275с.
5. *Рожко І.М.* Рекреаційна оцінка гірських природно-територіальних комплексів для потреб туризму. – Львів, 2000.- 198с.

О. В. Гаврилюк

**ЭКОЛОГО - ЛАНДШАФТНЫЕ ОСНОВЫ КОМПЛЕКСНОГО
ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЛЕСНЫХ РЕСУРСОВ ИВАНО-ФРАНКОВСКОЙ
ОБЛАСТИ**

В статье рассматриваются особенности лесопользования в Ивано-Франковской области. Предлагается использование ландшафтного подхода. Главное внимание акцентируется на возможностях использования полезных функций горных лесов.

Ключевые слова: лесопользование, ландшафт, лесные ресурсы, комплекс.

O. Gavriluk

ECOLOGICAL AND LANDSCAPE BASIS OF FOREST RESOURCES COMPLEX USING OF IVANO-FRANKIV REGION

There are considered the peculiarities of land using in Ivano-Frankiv region in the article. It is suggested the landscape approach. The main attention is accented on the possibilities of mountain forests useful functions using.

Keywords: forest using, landscape, forest resources, complex.

Надійшла до редакції 4 вересня 2009 р.